SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 56. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 24, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го БЕРЕЗНЯ 1993. Ч. 56. РІК C.

Р. Хасбулатов відвідав Україну

Київ (УНІАР). — Тут 18—19-го березня на відвідинах перебував голова Верховної Ради Російської федерації Руслан Хасбулатов, який 18-го березня відвідав також Білорусь. Хто запросив Хасбулатова в Україну — невідомо. Та після його від'їзду, на спільному засіданні Конгресу Національно - Демократичних Сил (КНДС) та Української Республіканської Партії (УРП) народний депутат Богдан Тернопільський заявив, що Хасбулатов приїхав на запрошення керівництва Верховної Ради. Однак І. Плющ не сказав, що Р. Хасбулатов запрошений ним. Хасбулатов начебто зателефонував і сказав: „Я іду!", а Плющ відповів: „Приїздіть".

На летовищі в Борисполі гостя зустрів голова Верховної Ради України Іван Плющ. Р. Хасбулатов ще на летовищі заявив, що прибув обговорювати двосторонні відносини і загальну ситуацію в СНД. На відверте запитання журналістів чи намагається він експортувати російську революцію в Україну, Хасбулатов відповів, що, як голова Міжпарляментської асамблеї країн СНД, заплянував поїздки по країнах СНД заздалегідь. Той факт, що Україна не увійшла до Міжпарляментської асамблеї СНД, Хасбулатов зігнорував.

Наступного дня сесію Верховної Ради відкладено з нагоди візити російського гостя. Будинок Верховної Ради пікетували сотні активістів Руху, які тримали гасла: „Хасбулатов, забирайся додому", „Хасбулатов досвід підбурювання депутатів проти законно обраного Президента нам не потрібен", „Плющ, брат приїхав", „Геть Івана та Руслана" і інші.

На протокольну зустріч делегацій України і Росії незалежну пресу не пустили. Там були лише журналісти офіційних державних засобів інформації, зокрема російської телекомпанії „Останкіно", українського радіо і телевізії.

Після зустрічі відбулася пресконференція, на якій І. Плющ і Р. Хасбулатов виступили перед журналістами. Хасбулатов сказав, що такі зустрічі запізнилі і тепер відчувається слаба участь парляментів у проведенні реформ в обох державах. Взаємодія парляментів має бути більш скоординованою. Сьогодні необхідно формувати нові інституції, встановлювати безпосередні зв'язки, — вважає Хасбулатов.

І. Плющ наголосив на тому, що делеґації були одностайні щодо поглиблення міжпарляментарних зв'язків на двосторонній основі, враховуючи бажання двох народів жити в незалежних державах. За його словами, з підписаних 270 різних документів між державами, виконується лише сім відсотків. Отже необхідна більша узгодженість парляментів. Плющ також заявив, що обговорювалися питання боргів, активів і пасивів, а також проблеми українців у Росії і росіян в Україні. На його думку, делегація Росії приїхала з добрими та конкретними пропозиціями.

На запитання журналістів чи не є порушенням територіяльної цілісности України праця комісії Верховної Ради Росії над проєктом статусу Севастополя, Хасбулатов відповів, що головну проблему з цього робити не варто.

І. Плющ, на запитання чи стане Україна членом Міжпарляментарної асамблеї СНД, сказав, що він виступає за тісну співпрацю на рівні комісій та комітетів.

В той самий день відбулася зустріч Президента України Леоніда Кравчука з Р. Хасбулатовим, на якій мова йшла про недоторканість українських кордонів та про те, що Україна не буде обговорювати статус Севастополя з іншою країною, оскільки це її внутрішня справа. В годині 4-ій по полудні Хасбулатов вилетів до Єревану.

Відповідаючи на запитання кореспондента української телевізії чи стали більш близькими Україна і Росія після цієї візити, Хасбулатов відповів, що близькість відносин з візитами пов'язувати не слід. „Україна і Росія настільки близькі, що всім ясно — це спорідненість історична, етнічна, духовна, культурна. Наша справа в тому, щоб не віддаляти держави. Користуючись нагодою, я хочу подякувати братському українському народові за теплу зустріч", — сказав Р. Хасбулатов.

ДОПОВІДЬ ПРО СХІДНЮ ДІЯСПОРУ

Нюарк, Н. Дж. — Приятелі Руху Північного Ню Джерзі влаштовують доповідь Ярослава Базалія, абсольвента Московського фізико-технічного інституту, аспіранта Стейтового університету в Огайо та представника Українського Молодечого Клюбу в Москві, на тему „Об'єднання Українців в Москві (минуле й майбутність української східньої діяспори)". Доповідь-зустріч відбудеться тут у п'ятницю, 26-го березня, о год. 7:30 вечора в залі церкви св. Івана Хрестителя, Сендфорд авеню.

М. Левицький мав виставки в Україні

Торонто (я.з.). — На протязі 1992 року з великим успіхом проходила в кращих галеріях міст Львова, Чернівців та Києва образотворча виставка олій та графіки маестра Мирона Левицького — одного з найвидатніших мистців української діяспори.

М. Левицький з дружиною Галиною особисто був в Україні у Києві та Львові на відкритті своєї виставки. Картини мистця щасливо повернулися в Торонто, їх транспортувала фірма „Кобза".

Українці візьмуть участь у фестивалі південного Ню Джерзі

Віллямставн, Н.Дж. (О. Кобаса). — Український Громадський Комітет південного Ню Джерзі повідомляє про участь місцевої громади в етнічному фестивалі південного Ню Джерзі, який відбудеться в стейтовому коледжі в Ґлесборо в суботу, 1-го травня і триватиме від год. 10-ої до 4-ої по полудні.

В українському відділі будуть виставлені зразки українського мистецтва, інформаційні матеріяли про Україну. Під час фестивалю буде працювати українська кухня., Рівнож виступить сумівська танцювальна група „Весна" з Філядельфії. Вступ і паркування вільні.

ПРЕЗИДЕНТ Л. КРАВЧУК ЗАКЛИКАЄ ДО ЗАМИРЕННЯ

Київ (УНІАР). — Тут у неділю, 21-го березня, Президент України Леонід Кравчук виступив на радіо і телевізії з заявою про становище України у зв'язку з останніми подіями в Росії.

Політична ситуація в Російській федерації викликала серйозне занепокоєння в народу України і її керівників. „Аналізуючи цей новий поворот у політичній боротьбі, ми виходимо з того, що протистояння між різними ланками державної влади не повинно зупинити хід демократичних перетворень", — сказав Президент України.

Л. Кравчук рішуче підтримав реформаторський курс керівництва Росії і звернувся до воюючих сторін із закликом відмовитися від конфронтаційних підходів для розв'язання кризи. „Не можна погодитися з тим, що всенародно обраний Президент і законодавча влада прагнуть позбавити один одного владних функцій, не радячись з народом".

У зв'язку з повідомленням в пресі про смерть матері Б. Єльцина, Президент України зателефонував йому 22-го березня і висловив співчуття.

Відбулися засідання Президії СКВУ

Торонто (СКВУ, В. Верига). — В п'ятницю й суботу 19—20-го лютого Президія Секретаріяту СКВУ відбула тут своє квартальне засідання при участі 22 членів з Америки й Канади.

Після звичайних формальностей — схвалення програми, читання протоколу й кореспонденції — відбулися звіти президента СКВУ, генерального секретаря та фінансового секретаря.

Президент Юрій Шимко звітував в основному за свою поїздку до Києва на засідання Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), в якій західню діяспору репрезентує 14 осіб із різних країн українського поселення західнього світу. У своєму звіті президент підкреслив, що, схвалюючи статут УВКРади, домовлено, що всякі контакти УВКРади з західньою діяспорою будуть відбуватися за посередництвом Президії Секретаріяту.

У звіті генерального секретаря Василя Вериги підкреслено, що до СКВУ належить 34 міжкрайові організації та 111 крайових із них приблизно половина не вплатила своїх членських вкладок до СКВУ, що згідно з статутом позбавляє їх права брати участь в наступному VI Конґресі СКВУ. Генеральний секретар також підкреслив, що за останній квартал було заледве троє засідань, що не відповідає потребам сучасности, сповільнює працю, а що найважніше, спричинює спізнення відповідей на деякі листи та взагалі реакцію на події в Україні й діяспорі.

До канцелярії приходять листи-розшуки за рідними, зв'язок з якими в минулому зірвався під натиском совєтської влади. З канцелярії СКВУ такі розшуки розсилається до преси з проханням опублікувати їх. Віримо, що редакції не відмовляються від того.

Звіт фінансового секретаря охоплював цілий 1992 рік і виявив, що за звітний час, до канцелярії СКВУ вплинуло з бюджетів, членських вкладок та різних пожертв 279,719 дол. в той же самий час витрати виносили 339,376 дол. з того 24,607 дол. становили сплати довгів за Голодову комісію СКВУ. До загальної суми приходів слід додати 114,331 дол. із різних завіщань, але тут використовуються на біжучі потреби тільки суми нижче 10,000 дол., бо всі більші суми згідно з рішенням пленарної сесії з травня 1991 року становлять нерухомий фонд — інвестиції. До таких належать завіщання: Андрій Яців (Вінніпеґ): 10,000 дол., Ірина Малицька (Торонто) 39,000 дол., Іван Гап'як (Ст. Катарінс) 50,000 дол., Анна Черник (Судбури) 10,000 дол.

Центральні репрезентації залягали зі своїми бюджетовими зобов'язаннями: Конґрес Українців Канади 16,888.64 дол., Український Конґресовий Комітет Америки (ЗСА) 68,821.62 дол., Українсько Американська Координаційна Рада (ЗСА) 53,662.25 дол., европейські країни 80,585.78 дол. та Австралія 41,818.53 дол. Разом бюджетові задовження становлять 261,776.82 дол., а організації за членські вкладки 106,743.74 дол., разом 368,520.56 дол.

Д-р Микола Кушпета, звітуючи про Травневу акцію, яку в минулому році взяли на себе крайові централі, зовсім не дописали. Він уважає, що цього 1993 року цю справу треба дещо інакше організувати. Тому що приходи з Травневої акції зараховується на бюджети крайових централь, всі кошти пов'язані з тою акцією повинні також покривати поодинокі централі.

Звітували також голови рад і комісій СКВУ, Іроіда Винницька з діяльности СКВОРади, Зенон Дуда про працю Світової Ради Суспільної Служби, Всеволод Соколик про працю Олімпійської комісії і О. Ковальська за КПЛ, д-р Євген Рослицький за Комісію національних прав, д-р Богдан Стебельський за Раду Культури, Осип Рожка за КУМО і Слава Рубель за Пласт.

І. Винницька перебувала чотири місяці в Україні і мала нагоду запізнатися ближче з шкільною системою, а 23—24-го грудня 1993 року була на з'їзді педагогів у Києві. Українізація шкіл поступає дуже повільно, зокрема на сході і півдні України. Розмовляла на ту тему з міністром освіти Петром Таланчуком, але успіху там не мала. Наші поради і критичні завваги сприймаються не радо. Школи мають клопіт із підручниками і багато шкіл все ще послуговується старими комуністичними книжками. Львівський обласний відділ освіти видав нові підручники з української мови для початкових народних шкіл добре тематично й педаго-

(Закінчення на стор. 3)

ДОПОВІДЬ ПРО ЕМІҐРАЦІЮ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштовує доповідь на тему „Українська міжвоєнна еміґрація як соціологічний і політичний феномен", яку виголосить Володимир Трощинський, співробітник Інституту Соціології АН України. Доповідь відбудеться у неділю, 29-го березня, о год. 6-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню в Ню Йорку.

Верховна рада Росії починає нову атаку на Б. Єльцина

Москва. — Після недавнього телевізійного звернення президента Росії Боріса Єльцина до народу, в якому він проголосив пряме президентське правління аж до 25-го квітня ц. р., тобто до дня загальнонаціонального референдуму, опозиція збирає сили для своєї остаточної атаки. Верховна рада на надзвичайному засіданні прийняла рішення передати до Конституційного суду питання про те, чи є дії президента Б. Єльцина законними. Головною зброєю в руках парляментаристів є конституційна поправка, прийнята 8-им З'їздом народних депутатів, згідно з якою президент не має права припинити діяльність виборчих органів влади.

Уряд Росії оприлюднив свою опінію президентського кроку. У спеціяльній заяві кабінету міністрів висловлюється підтримка всенародно вибраному президентові, міністри закликають не допустити до хаосу, забезпечити проведення економічних і політичних реформ. Уряд прем'єра Віктора Черномирдіна підкреслив, що вважає правом президента провести всенародне голосування про довір'я.

Спостерігачі передбачають, що рішення Конституційного суду буде спрямоване проти президента Б. Єльцина, однак при цьому зауважують, що голова суду Валерій Зоркін поставив себе у становище необ'єктивного арбітра, бо висловив своє антиєльцинське наставлення ще до того, як ознайомився з текстами останніх президентських указів.

У теперішній стадії конфлікту остаточно виявив своє плітичне обличчя віцепрезидент Росії Алєксандр Руцкой. Він заявив, що рішення Б. Єльцина є неконституційним. А. Руцкой здає собі справу, що автоматично пересяде на крісло Б. Єльцина, якщо від того буде відібрано владу. Однак цей вчинок віцепрезидента позбавляє його шансів на дальше довіря Б. Єльцина і на місце при владі, якщо Б. Єльцинові вдасться перемогти.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Лівінґстон, Н.Дж. — Українська Музична Фундація влаштовує святочний концерт в честь Тараса Шевченка. В програмі: святочне слово — д-р Іван Головінський (Ратґерський університет), виступи жіночого ансамблю хору „Думка" з Ню Йорку, Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької, Галини Колесси (віоля), проф. Дарії Гординської-Каранович (фортепіяно). Квитки в ціні 15 дол., сеньйори і студенти — 10, діти — 2 дол. Весь дохід призначений на потреби Могилянської Академії. Концерт відбудеться у неділю, 28-го березня, о год. 3-ій по полудні в залі середньої школи Лівінгстону, Лівінгстон авеню. За квитками слід телефонувати на числа (201) 375-1214 або (908) 699-9144.

Відкриваються курси в Українському Музеї

Ню Йорк. — Діти і дорослі матимуть нагоду навчитися писати писанки з традиційними українськими мотивами, тут в Українському Музеї. 27-го і 28-го березня і 3-го і 4-го квітня. Час: 1:30—3:30 по полудні.; Плата за одне зайняття: дорослі — 15 дол.; пенсіонери і студенти від 16 років — 10 дол.; діти від 12 до 16 років безплатно.

Українські великодні звичаї будуть темою зайнять для дорослих і молоді від 16 років. Учасники обзнайомляться з українськими великодніми традиціями та практично навчаться пекти паски. Дата — 3-го квітня, 10-та год. рано до 1-ої по полудні, оплата за два зайняття: дорослі — 30 дол.; пенсіонери і студенти — 25 дол.

Вартість матеріялів включена в плату за навчання. Свої вироби учасники можуть взяти додому. В справі інформації слід телефонувати: (212) 228-0110. Курси частково фінансовані Стейтовою радою мистецтва.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ НА СЕМІНАРІ Північно-атлантичної асамблеї, заступник голови парляментарної комісії в питаннях оборони і безпеки України Павло Мисник сказав, що „ґарантій безпеки Україна покищо не має". Пояснюючи наставлення української делеґації щодо ядерного роззброєння, він підкреслив, що замість справжніх ґарантій своєї безпеки Україна чує тільки безвислідні словесні запевнення з боку ядерних держав.

ЛІДЕР КИТАЙСЬКОЇ Комуністичної партії Цзянь Цземінь під час зустрічі з головою гонґконґзької газетної компанії Мін Бао заявив, що Китай є готовий до переговорів з Англією з приводу Гонг-Конґу, однак при цьому „не торгуватиме принципами". Він підкреслив, що переговори повинні вестися тільки між китайським і англійським урядами, втручання „третьої сторони є неприпустиме". Як відомо, Гонг-Конґ має перейти під юрисдикцію Китаю в 1997 році.

БРАТИСЛАВА ГОСТРО зареаґувала на рішення чеського уряду припинити надання цінних паперів чеських підприємств для словацьких громадян, які стали іхніми власниками ще під час спільної чехо-словацької „купонової" приватизації. Виступаючи в словацькому парляменті, прем'єр'міністер Словаччини Владімір Мечіяр потрактував це рішення уряду Чехії, як тиск на суверенну державу і порушення міжнародного права. „Цей крок означає початок торговельної війни між чехами і словаками", — сказав В. Мечіяр.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ в Теграні відбувся масовий антиізраїльський мітинг, учасники якого присягалися довести боротьбу з Ізраїлем до остаточної перемоги і відвоювати Єрусалим, який, як відомо, є також священим містом і для мусулман — третім після Мекки і Медіни. Перед Тегранським університетом відбулася урочиста молитва, яку відслужив сам президент країни аятолла Гашемі Рафсанджані. На сотнях транспарантів були написи: „Смерть Ізраїлеві!" і „Смерть Америці!"

У ФРАНЦІЇ ПЕРЕМОГЛА ОПОЗИЦІЯ

Париж. — Права соціялістична партія зазнала нищівної поразки у першому турі парляментарних виборів у Франції. Попередні підсумки, зроблені в неділю увечорі, показали, що соціялісти, наперекір навіть найбільш невтішним прогнозам, дістали значно менше голосів виборців — всього коло 20 відсотків — і можуть розраховувати лише на 50—100 місць у парляменті країни.

На думку політичних коментаторів, такої поразки соціялістів не очікували навіть керівники опозиційного бльоку партії Союз за демократичну партію і Об'єднання за республіку, які за підсумками виборів будуть мати абсолютну більшість місць у парляменті, тобто зможуть провести запляновані конституційні зміни в країні.

За даними французького міністерства внутрішних справ, опозиційний бльок дістав 37 відс. голосів виборців, соціялісти коло 20 відс., комуністи — 9 відс., а екологісти („зелені") — всього 7 відс.

Під час першої тури вибрано 80 депутатів — 78 від бльоку Союз за демократичну партію — Об'єднання за республіку і 2 від консервативних партій. „Ми опинимося в повній ізоляції в новому складі парляменту", — сказав колишній прем'єр-міністер країни соціяліст Мішель Рокар. „Це найстрашніша поразка, яку лише можна було уявити", — заявив інший колишній прем'єр П'єр Моруа, шанси якого на обрання також малі. Згідно з прогнозами „Лє Монд", всі лідери соціялістів, як і члени кабінету, зазнають поразки у виборах. У першому ж турі вибув з боротьби міністер фінансів Мішель Сапен.

Більш відкрито висловили свою радість лідери опозиційного бльоку мер Парижу Жак Шірак і Валері Жіскар д'Естен, який заявив, що „настав кінець дванадцятирічного соціялістичного правління країною". На думку газети „Фіґаро", доціялісти зазнали поразки із-за останніх скандалів і зростаючого безробіття.

Незрозумілою залишається доля французького президента Франсуа Міттерана, якому залишається ще два роки урядування. Як вважають деякі політичні коментатори, дуже можливо, що праві депутати, які дістали у виборах значну більшість голосів, попробують переконати Ф. Міттерана зрезигнувати. Підставою для таких здогадів стали останні висловлювання Ж. Шірака, який попередив, що новий парлямент „ніколи не погодиться з монопольним правом президента диктувати зовнішню політику країни".

В АМЕРИЦІ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона розпочав докладну перевірку стратегії розпродажу нерухомостей, що їх сконфісковано від збанкрутованих щаднично-позичкових інституцій. Метою цієї перевірки є дати можливість купна згаданого майна невеликим вкладникам капіталу, жінкам і меншинним групам. Бо дотеперішня політика розроблена ще попереднім урядом президента Джорджа Буша керувалася правилом якнайшвидшого продажу у великій кількості, на що могли тільки дозволити собі фінансові ґіганти. Натомість теперішній Уряд уважає, що буде більш корисно, як до цієї справи підходити повільніше та продавати місцевим інвесторам.

ОФІЦІЙНИЙ ПРЕДСТАВНИК Білого Дому Ричард Бавчер повідомив, що у середу, 24-го березня, секретар Державного департаменту Воррен Кристофер матиме зустріч з міністром закордонних справ України Анатолієм Зленком. Під час зустрічі розглядатиметься увесь спектр українсько-американських стосунків.

КІЛЬКІСТЬ НОВИХ випадків захворювань хворобою АІДС у Ню Йорку в перших двох місяцях 1993 року зросли на 58 відсотків у порівнянні з тим самим часом у минулому році. Це наслідки нової поширеної урядової дефініції цієї хвороби. У крайовому маштабі випадки захворювань зросли на 63 відсотки. Не зважаючи на зміну дефініції, випадки захворювань АІДС в Ню Йорку всеодно зросли на 11 відсотків у 1992 році у порівнянні з попереднім роком, заявила д-р Полін Томас, директор бюра дослідів АІДС при міському департаменті здоров'я.

МИНУЛОЇ П'ЯТНИЦІ, 19-го березня, на удар мозку захворів батько Першої лейді Гілларі Клінтон, Гю Родгам. Його захворювання викинуло дещо із заплянованої рутини Президента та його дружину, які якнайшвидше полетіли до Літтл Рок, Аркенсо, де в Медичному центрі св. Вінсента знаходиться батько Г. Клінтон.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА КОМІСІЯ, що вирішуватиме долю військових баз, які до ліквідації були запропоновані Пентаґоном, застановиться також і над долею інших баз, які не були включені у згаданому списку. Голова цієї комісії Джим Кортер, колишній республіканський конґресмен з Ню Джерзі, заявив, що це є їхнім обов'язком перевірити причини чому на список ліквідації попали ті, а не інші бази.

У НЕДІЛЮ, 21-ГО БЕРЕЗНЯ, колишній кандидат на президента ЗСА Росс Перо знову виступив на телевізії, заявляючи, що він хоче розіграти цю політичну гру до кінця. На кінець своєї 30-хвилинної програми на мережі Ен-Бі-Сі він підкреслив, що „прийшов час взяти лопату і почистити стайню". Р. Перо у своєму виступі назвав Конґрес пожадливим, марнотратним і неетичним та закликав президента Билла Клінтона дальше вести невблаганну боротьбу за зменшення дефіциту та зміни в Уряді.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ дорадча комісія Управління харчів і ліків, одноголосно схвалила рекомендувати затвердження дозволу на лік, який є допоміжним у лікуванні хвороби Альцгаймера. Лік такрін, що його виробляє фірма Ворнер-Ламберт у Морріс Плейнс, Н.Дж., є помічним тільки у деяких випадках і не лікує цілковито згаданої хвороби. Одначе члени комісії уважають за доцільне дати можливість американським громадянам його випробувати, зокрема, коли не має жодного іншого ліку для цієї хвороби на американському ринку.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Сумна доля Грузії

Історія не цілого 9-мільйонового грузинського народу у дечому нагадує історію народу українського. Імперіялізм царської Росії поярмив увесь евразійський поступ. З упадком царату Грузія, як і Україна, проголосила відновлення державности і була союзницею Української Народної Республіки. Після Жовтневої революції у Москві большевики почали відбудовувати імперію збройними походами, записавши ту збройну аґресію, як „вітчизняну війну". Україна і Грузія знову опинилися під фактичною окупацією Росії. Грузинський народ був остільки щасливіший, що — належачи мовою та етнічними питоменностями до зовсім іншого світу, не підлягав русифікації, яка по нинішній день є чиряком на психіці українців. З розвалом СССР — Грузія як і всі інші складові частини Совєтського Союзу (Україна за своєю величиною на другому місці, Грузія на 6-му) знову використали історичний шанс для свого визволення. І тут настала поважна різниця: чудом визволення України перейшло безкровно — Грузія по нинішній день кривавиться.

Ідеться про чужі племена, які знаходять підтримку від місцевих росіян і стаціонованого у Грузії російського війська, борються проти грузинської влади. Нам тут важко орієнтуватися у відносинах на далекому Кавказі, сповитого леґендами. Що ми знаємо про Абхазію, яка тепер є кісткою незгоди між Грузією і Росією чи пак спирається на допомозі від росіян — проти Грузії. За інформаціями американської преси — грузинський лідер Едуард Шеварднадзе, колишній міністер закордонних справ в ері Міхаїла Ґорбачова (після відсунення набік Андрея Ґромика) звернувся у промові через телевізію до російського президента Боріса Єльцина зі закликом, щоб вони обидва знову стрінулися для розгляду ситуації ради якогось замирення. Вони відбули таку зустріч і дійшло до порозуміння у вересні минулого року, але тодішнє договорення втратило вартість. За твердженням грузинських керівних кіл — найбільший клопіт у тому, що російське військо у Грузії чи Абхазії вихопилося з-під контролі Москви. За повідомленням „Ню Йорк Таймсу" з 18-го березня ц. р., у Грузії проголошено можливість загальної мобілізації — для оборонної війни проти Росії. Кожний високогірський народ — патріотичний і хоробрий. Терен Кавказьких гір сприяє оборонній війні. Але диспропорція сил маленької Грузії та російської імперії така велика, що немає сумніву, хто у такій війні остаточно переможе. Тому Шеварднадзе, який виявив себе, як державний муж непересічного формату, бачить розв'язку ситуації у мирних переговорах. Якщо правда, що російська армія занархізована і слухає своїх генералів, а не уряду, то зустріч Шеварднадзе і Єльцина не принесе великої користи. Цим самим доля грузинського народу буде трагічна.

Це спадщина імперіялізму ще царської Росії, успадкованого червоною імперією з 15-ма ніби незалежними республіками. У 1991 році розлетівся Совєтський Союз. Президент Росії Боріс Єльцин виступив був з Комуністичної партії на останньому її з'їзді, — але все ще покутує у Росії потяг до відродження давньої імперії. Трохи пізніше виступив Шеварднадзе. Вони обидва прагнуть демократизації, — у Росії вона має могутніх внутрішніх противників. У Грузії внутрішня ситуація краща постільки, що там більша народна солідарність і єдність та нема партійної сварні.

ПІД КОДОВОЮ НАЗВОЮ Клен-93 почалися великомаштабні бойові маневри війська польського. У них беруть участь 5,000 вояків, понад 100 танків і броневиків, 150 літаків і 60 гелікоптерів. Це перші великі маневри польських збройних сил, відколи країна змінила політичну систему з комуністичної на демократичну.

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ дослідами серцеві атаки найбільше люди дістають в день своїх народин. Науковці уважають, що це в наслідок надмінних переживань і надуживань. Свої досліди д-р Алан Вілсон з Медичної школи ім. Роберта Вуда Джансона у Ню Бранзвик, Н.Дж., базував на 118,955 випадках серцевих ударів впродовж п'ти років, що їх лікували у 90 лікарнях Н.Дж. Цю статистику д-р А. Вілсон подав минулого тижня на зборах Американського коледжу кардіологів у Каліфорнії.

Микола Бараболяк

А ДЕРЖАВНІ БОРГИ — СПРАВА СЕРЙОЗНА

I

Останніми часами проходить на моїх батьківщинах багато такого, що дає підстави для серйозного неспокою, а то й журби. Мене турбує у першій мірі те, що твориться останньо у цій батьківщині зі столицею у Києві. А вже моїх дітей і внуків можуть більш непокоїти події в країні, де вони народилися. І тут джерело невеселих думок, з яких хочу дещо висказати.

Грошові справи, фінанси Америки, питання серйозне. На його вагомість звернув ширшим колам увагу кандидат на президента ЗСА — Перо. Залізти у борги — неприємна справа для одиниці, як і для держави. ЗСА забрили у 4,100 більйонів заборгування. (Говорю про більйони, замість 4.1 трильйона, бо воно краще для порівняння). Річні відсотки від цього заборгування — 200 більйонів. Річний бюджет ЗСА у розходах біля 1,400 більйонів. У приходах у бюджеті щось понад 300 більйонів менше. Це річний дефіцит. У видатках біля 300 більйонів йде на оборону.

Клінтон збирається переводити оздоровлення фінансів Америки. Він впевняє, що до 1997 року заощадить у бюджеті до 500 більйонів. Клінтон не з'ясовує одначе чи і коли врешті закінчиться дефіцитне бюджетування, но і врешті зачне ЗСА позбуватись тих 4,100 більйонів заборгування, яке держава нагромадила за останні десятиріччя.

Ситуація заборгованої держави, не інша як одиниці. Зробімо порівняння: скажімо маю 80,000 річного доходу. Але видаю річно 90,000. З роками моє заборгування дійшло до 100,000. Не враховую до мого заборгування мій морґетджовий борг, бо інакше мав би видаток на чинш за мешкання. Щороку прирікаю, що житиму в рамах мого бюджету; та що варті мої добрі інтенції, коли дальше видаю більш чим заробляю. Цього нового року переглянув мої приходи і розходи, повтинав деякі видатки і заприсяг, що до чотирьох років вилізу з моєї дефіцитної господарки. Але непевен себе. Все ці „екстра" платності... Що скажете про такі мої фінанси? Матимете довір'я до мене?

Клінтон несміливо обіцяючи витягнути Америку з хвороби хронічного дефіцитного річного бюджету, навіть не згадує про той понад 4-ритрильйоновий „давній" борг, сплата відсотків від якоґо коштує майже п'яту частину бюджетних розходів, а це не іграшка!

Отже, прийдеться піднести приходи і дуже драстично підтяти видатки. ЗСА видають на оборону біля 300 більйонів річно. Це величезний непродуктивний видаток. Хто тут винуватий, що ЗСА застрягли у цьому борзі? А Росія? Сталін і його наслідники примусили Америку намагатись так відбудовувати оборону країни, щоб бути все попереду СССР. І завдяки цим зброєнням Америка перемогла у двобої зі совєтами. Але перемога коштувала, о коштувала! До того перегони у зброєннях зродили не тільки в Росії, але і в ЗСА, індустріяльно-мілітарний комплекс, а це інституціоналізований молох. Аж проситься, щоб припинити продукцію деякого воєнного знаряддя, бо де його вжиєш? І проти кого? Але закрити заводи, де йде ця воєнна продукція — це катастрофа для робітників там зайнятих, бо де найдуть працю? Коли це пишу, відбувається дискусія про закриття деяких зовсім непотрібних військових баз; Пентаґон каже, що вони зайві, а конґресмени і сенатори, в яких виборчій окрузі ці бази, плачуть, що країна пропаде без них. Шеф штабу проситься, що для нього зайві люксусові літаки, а Конґрес каже — тобі конечні! Мусиш їх мати!

Американські військові кола признають, що нині нема для безпеки ЗСА загрози, як колись за існування СССР. Але нема теж спокою у світі — твердять вони — небезпека від льокальних конфліктів, джерело яких у оживаючих націоналізмах і релігійних протистояннях; їх треба зразу гасити, щоб не спричинили вони якої нової великої війни... Чи не серйозний це арґумент для втримання армади, якою нині розпоряджає Америка? Чи може бути більш драстичний, просто до неба про помсту волаючий льокальний конфлікт той на тлі національних і конфесійних суперечностей у Боснії? Тільки військова окупація могла б загасити той вогонь. Та небезпечно встрявати... казав Буш, повторює Клінтон. І кров ллється, а Клінтон шле харчові пачки і то з такої висоти, де не постигне літак куля... А де впаде пачка? — неважно, щоб тільки... йшла допомога!

Продовження буде.

Святослав Караванський

ВІЗ ПОПЕРЕД КОНЯ

I

Комісія Верховної Ради України з питань науки й освіти (надалі — Комісія освіти) ухвалила запровадити Правопис 1990 р. (надалі — Правопис—90) в усі сфери суспільно-культурного життя.

Як до цього має ставитись свідома українська громада?

Який це правопис: незалежний чи проімперський?

Почнім з того, що правопис міняє українську абетку — переставляє знак м'якшення з кінця абетки на місце після літери Щ, як і в російській мові.

Нащо?

Ініціятор такого нововведення — доктор математики Л. Іваненко. Він обґрунтовує цей захід рядом арґументів. Один з них: не знати хто переставив знак м'якшення на кінець абетки. Л. Іваненко пише: „Першу спробу поставити м'якого знака в абетці після Я мені вдалося виявити у „Правилах" (певно правописних?), НТШ Львів, 1922 р... Але виданий там само, 1924 року, „Словник" Івана Огієнка подає абетку в її традиційній формі".

Насправді ж історія української абетки не така „безбатченкова". Ще 1884 року у виданому у Львові „Німецько-малоруському словарі, піонер української лексикографії Є. Желехівський компонує азбуку лише з літер, а знак м'якшення і апостроф зараховує до знаків і в абетку не включає. Цей принцип і ліг в основу поширеної в Галичині реформованої української абетки із знаком м'якшення на кінці. З початком українізації на Наддніпрянщині реформовану абетку запроваджено і до правопису, прийнятому в УССР.

Твердження Л. Іваненка, що „перша спроба" зміни абетки має дату 1922 року не відповідає дійсности. Щодо словника І. Огієнка, то згідно з перевиданням 1978 року в Канаді, цей словник зовсім не наводить абетки. Отже, арґументи доктора математики про не—знати—ким—змінену абетку, м'яко кажучи, необґрунтовані. Річ у тому, що галицький варіянт української мови (в імперській „науці" — діялект) мав великий вплив на розвиток соборної літературної мови України. Цей вплив не можна сьогодні ні спростувати, ні перекреслити. Але арґументами про не—знати—ким—змінену абетку цей вплив практично заперечувано. Такі арґументи перекручують історію української культури, принижують внесок Галичини у її розвиток. Справді, повернення нашій абетці „общесоюзної" форми зводить нанівець прогресивне значення здійсненої в Галичині реформи абетки.

Далі Л. Іваненко арґументує повернення знака Ь „на своє традиційне місце" потребою створення „усеслов'янської комп'ютерної системи". На цей арґумент я свого часу поставив питання у пресі, на яке Л. Іваненко так і не відповів: „Якщо для якоїсь усеслов'янської комп'ютерної системи треба переставити знак м'якшення, то хай система собі переставляє, але нащо заради цього міняти усталену абетку в усенаціональному маштабі"? Обстоюючи свою ідею, Л. Іваненко наводить приклад, що в Центральній науковій бібліотеці АН УСССР книжки не було впорядковано за чинною з 1925 року українською абеткою, а за порядком Ы, Ь, Ъ, Ю, Я. Так це ж було тому, що в цій бібліотеці іґнорували українську мову і працювали на „человеческом язике". Доктор же математики практику українофобів підключає на захист своєї ідеї!. Усі ці міркування доводять, що зміна української абетки — це проімперський крок, який суперечить незалежному розвиткові української культури. Зате крок цей узгоджується з іншими проімперськими рисами Правопису—90.

Правопис—90 не виправив:

1) імперської практики перекладу латинської літери „H", як Х, зберігши форми Ханс, Хельсінкі, Ханна, Хаммер замість Ганс, Гельсінкі, Ганна, Гаммер.

2) зберіг написання звукосполучення ІА в іншомовних словах: колеґія, але колеґіальний, замість колеґіяльний; комедія, але комедіант замість комедіянт. І це тоді, як пишемо росіянин, парафіянин, марсіянин християнин, лесбіянка!

3) зберіг написання анафема, Афіни, Мефодій, скіфи, коли українці традиційно писали ці грецькі слова: анатема, Атени, Методій, скити.

4) зберіг передачу німецького дифтонгу „EI", як ЕЙ: Ейнштейн, капель-мейстер, замість Айнштайн, капельмайстер.

5) не виправив неукраїнського закінчення множини іменників з числівниками два, три, чотири: два листа, три мідяка, чотири кота, замість два листи, три мідяки, готири коти.

Закінчення буде.

Петро Часто

ДЖАВЕГ СЕРЕД НАС

II

Нарешті геніяльність і божевілля зрівнялися в марності свого сенсу — однаково неспроможні ні стримати так званий прогрес, ні прискорити його, ні розірвати вперту залежність наслідків від причин, у якій кориниться відповідь на всі протиріччя буття, в тому числі й на проблему традиційне — модернове. В царині етики, відомо, ця проблема ще більш болюча, бо тут вона пов'язана з неминучим індивідуальним вибором. У царині „штуки" вона зате очевидніша. Поезія, затягаючи нас у у свій вир, змушує скидати з плечей одіж, ланцюги звичних уявлень та умовностей, щоб ухопитися за щось певніше, ніж вислизаючі формули обтічних істин — за соломинку Слова.

Україно, впізнай у Джавегові свого сина, не дай йому загубитися вдруге, адже він не просто вчасно, як усі поети, приходить — він повертається, і в цьому поверненні є якась особлива значущість: тільки дуже давній народ, який мав досить часу увійти корінням у землю, а крону духу здійняти до Божих небес, покликом кровного належання здатен скликати своїх дітей з цілого світу. І там, на перехресті усіх інших доріг, мусять зійтися — вже не у протистоянні і взаємозапереченні, а у взаємодоповненні — українська традиція і український модерн.

Колись давно наша вчителька, добра сільська дівчина, вона вчилася на філології заочно, зі святою простотою пояснювала нам, старшеклясникам, різницю: „Традиційна поезія — це коли рима легка і плавна, мов хмарка в небі, і зміст прозорий, як гірське джерело, а модернова — це щось таке, що дуже чоло морщить". Вже аж потім-потім я дійшов, що ні, не обов'язково. Наприклад, у Германа Гессе, принаймні в неперевершених перекладах Ліни Костенко, і рима легка, і мовні засоби ніби традиційні, однак малощо у світовій поезії змушує в такій мірі „наморщувати чоло" — світ віршів настільки неперехідний, надчасовий, що ця універсальна актуальність ставить їх на рівень модернізму. І навпаки, з розхристаної, „революційної" ритміки верлібрів Михайла Семенка чимало „модерну" вже вивітрилося, стало версифікаторською школою, яку можна, якщо ви не ліниві, опанувати вправлянням.

Українська поезія перейняла свою надчасовість від української пісні, що є не метафоричною, а таки дійсною душею нації — у ній зводяться у стежку для обох людських ніг естетична й етична лінія, так що кожна жодна з них не перекошує світосприймання, а всі врівноважені і, врешті-решт, розв'язані: тут радість спарована з журбою, земля з небом, краса — з сумлінням.

Коли ви будете читати приголомшуючі Джавегові вірші вперше, може виникнути враження, ніби ця традиційна для української ментальности парність там відсутня, ніби його слово занадто далеко відсуває від себе полюси абсолютів, занадто велику данину платить видимому плинові буття, однак згодом, вчитуючись у ці дивні рядки знову і знову, ви відкриваєте якусь магічну вагу того плину, навіть якусь його самодостатність, і вас уже не кортітиме спрощувати відчування життя до конечних протилежностей, до „або-або". Джавег легко, без труду здмухує цю нашу двовимірність, „двоколірність" вибуховим хаосом ексцентричних ірраціональних асоціяцій, ставлячи поруч те, що за традиційною логікою речей мало б тупцяти далеко одне за одним: призьбу і — о леле! — раку, лід у руках раненого ангела, гусей, що сичать на тигрів, „встидливого горила в краватці" і Божий глек, що стоїть „догори ногами наповнений водою".

Це сум'яття асоціяцій і видінь, живлених збудженим, гарячковим інтелектом і вродженим містичним хистом, час від часу осяюються раціональними зблисками, і все ж речі, котрі ми нібито впізнаємо, у Джавега насправді інші, сповнені затаєно-трагічного сенсу: „Около Чорнобилів вабудували ядерні катедри" — і ви з жахом здумаєте, що йдеться про щось іще страшніше, ніж знаний нам Чорнобиль, і вчуєте „голос Шіви, руйнівника плянет", і почнете сумніватися, чи розуміє людство, що чинить на цій землі... „Божевілля прагне через очиці вужно в череп влізти..."

Над „наймодернішими" Джавеговими віршами таки треба морщити чоло, як наприклад, над присвяченим Еммі Андієвській, але й тут є образи, що врізуються в пам'ять новизною і точністю словотворення: „дорогобіль шутру", „всі хлопчаки поспиралися парканами на від'їзд".

Є у Дажавега дивовижно прозорі рядки, якщо не за змістом, то за настроєм. „Скок гуцула" так і хочеться поставити сьомим віршем до „Шести поезій по-галіційськи" Федеріко Ґарсія Лорки, першокласно перекладених Миколою Лукашем. Дитинна душа — і так у кожного поета — мусить увійти у болючий конфлікт з вигостреним, колючим розумом. Джавег прагне іншої реальности — „мріяв я раз, що білим став" — прагне чистоти, при якій „причащатися не треба було", однак навіть у його „білі сни" приходить вперта дисгармонія буття: „поки спимо, Боягузвуж в'ється..." Або рядок мимовільного зізнання: „вже не сезон геніїв". Втім, це зізнання виказує у Джавегові поета Нового Світу — порівняймо хоч би зі Стейнбековим: „Америка Мистця не потребує" — у слов'янському ж світі, надто в українському цього не скаже ніхто.

Тут цитуємо Джавега свідомо уривчасто, бо поезія, як і мистецтво взагалі, призначена не стільки для розуміння, для „хемічної аналізи", скільки для вражень, а проте у Джавега є прозріння, які піддаються розвиткові вже мовою філософії: „І пізнав парадокс односкладового слова..." Йдеться про слово „два", тобто про той феномен — тілесно-духовний, чоловічо-жіночий, бого-людський — котрий в один і той же час означає і відсутність гармонії, і присутність її.

Ні, про поезію Джавега неможливо говорити — її треба читати.

А чи треба? — подумає собі твердий прихильник традиціоналізму, обстоюючи всупереч усьому, переваги втраченого раю. Що на це відповісти? Коли на нашій дорозі раптом виростає ліс чи гора, чи враз, ніби з нічого, виникає море, можна, звісно, заклавши руки за спину, обійти кругом, не вдостоїти увагою. Одначе, коли ми піднімемося хоч на пару кроків угору, розігріваючи застояну кров у жилах, чи ступимо в ліс, вдихаючи його неповторну прохолоду, чи на морському узбережжі в душний день змочимо підошви ніг, аж тоді виникає бажання йти далі...

Від того дня, 7-го січня 1993 року, коли Ліна Костенко вмістила в „Літературній Україні" Джавегові „Саффади", зі своєю коротенькою передмовою, змінилося тільки одне: Джавег з канадського поета став американським, нюджерзьким.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

„НЕ ВІДКРИЮ АМЕРИКИ"

(з газети „За Вільну Україну)

Ні, не відкрию Америки, коли скажу: ми — дружній народ. Так має бути! Так ми досягнемо того, що не вдалося багатьом поколінням, — досягнемо державности. За неї я боровся, будучи комбатантом УПА, підірвав своє здоров'я по большевицьких ҐУЛаґах. Відгукнулося це у ЗСА, де гостював у доньки, яка лікується там нині: після інфаркту в 1983 році дало про себе знати серце. Думав, помру на чужині, але допоміг отець Гліб Лончина — відвіз до лікаря. Заходжу в його кабінет і бачу... гуцульські вироби, нашу символіку. А ще у приватній кардіологічній клініці до мене звернулися чистою українською мовою. Вже без ліків легше стало: ні, гадаю собі, не помру я на чужині, не дадуть померти, коли поруч доктор Любомир Явний. Вилікував — і цента не взяв. Дякую йому нині, і знаєте, за що? За те, що утвердив думку: українська нація багата добрими, співчутливими, чесними інтелектуалами та патріотами, і про це повідомляю весь світ.

Степан Кузьма,
Борислав, Україна

ЧИТАЧ — НАЙКРАЩИЙ КРИТИК

Автор збірки оповідань „Калиновий міст" Володимир Барагура отримав від співробітниці „Веселки" Ніни Михалевич, дружини покійного ілюстратора журналу маестро Михайла Михалевича, листа в якому шановна читачка дає влучну оцінку твору з точки зору читача, зокрема в міркуваннях над елементом гумору і його значення в філософії повсякденного життя.

Вона пише: „Дозвольте міцно потиснути Вашу руку! У Вас такий чудесний, природний, невимушений гумор, без якого жити неможливо, бо тоді життя стає сухе, одноманітне.

Цей гумор ненадуманий, що йому хочеться вдарити на ефект, не штучний, щоб люди пореготали, поплескали гучно в долоні, а той щирий, природний, без якого людина не може жити, який мимоволі, раптом надасть життєвої радости, як весняний перший дощ оживляє зимову сплячку, збуджує прагнення жити, тягнути до сонця.

Вибачте мені, що пишу Вам, але знаєте, людство в своїй жадобі, заздрости задалеко зайшло, а в Америці, в цьому неймовірно бизнесовому світі, людині так дуже бракує природного, нормального відношення між людьми.

Гумор — то велике діло, бо він помагає людині бачити життя і всю природу, в якій людина є завершенням так, як створив це все Господь.

Це я прочитала Вашу „Скляну гору". Чудесно написане. Воно так і мусить бути — без натяку на злобу, або заздрість. Гумор сердечної, доброзичливої людини, яка знає життя і своє людське призначення в ньому.

В мене таке враження, що людство забуло, хто це людина. Я десь чула, що „людство від хаосу й провалля врятують мистці".

Щиро Вас вітаю —

Н. Михалевич

Ганна Черінь

Молитва

О, Боже, що в незримих небесах!
Молюсь Тобі в цім нелукавім вірші...
Дай нам перебороти зло і страх,
Щоб стали ми душею чисті й ширші.

Дай нам щоденну часточку небес
У формі житнього смачного хліба!
Дай нам любов — найкраще із чудес —
Адже любов — ще щастя, а не хиба.

І владою всесвітнього Отця
Навчи прощати ближнім їх провини...
Дай нам з'єднати розумом серця
Для розквіту і слави України.

29 січня 1993 р.

Наукова конференція у Львові в честь Патріярха Йосифа

У століття від дня народження Патріярха Йосифа і з нагоди перенесення його праху з Риму до Львова, в цьому престольному городі князя Лева відбулася 28 серпня 1992 року, в день Успення Пречистої Діви Марії, наукова конференція в честь того, що не міг по своїй каторзі живим вступити до осідку своєї митрополії, на престолі якої він міг своєю Церквою кермувати тільки від листопада 1944 року до дня свого арешту в квітні 1945 року. До хвилини, коли він став каторжником, посвятив своє життя головно науці і вихованню нових священиків для своєї Церкви. Він і залишиться в історії найперше як науковець-богослов XX століття, як каторжник-ісповідник і перший патріярх нашої Церкви, що за цю ідею багато трудився і терпів на волі, щоб здобути для своєї Церкви належне їй місце по її великім лихолітті від 1939 до 1989 року.

Наукова діяльність патріярха Йосифа не обмежилася тільки науковими дослідженнями, працями і студіями, але він в основному працював у тому напрямку, щоб розвинути занедбану в минулому українську богословську науку. В цій частинно організаційній праці він зробив справді багато, якщо врахувати його великі труднощі, які йому приніс час і перервала каторга. Для праці осталися йому роки від 1921 до 1945; потім по каторзі на волі від 1963 до смерти в 1984. В ті роки він виховував як ректор Львівської Духовної Семінарії і Богословської Академії нових науковців для нашої Церкви і народу, був організатором і душею тієї Академії і її широкої науково-навчальної програми для студій церковного Сходу і з широко запланованою видавничою діяльністю; основував журнал „Богословія" в 1923 році і був постійним його редактором, який мав стати речником української богословської науки — перший такого роду журнал в Українській Католицькій Церкві; організував з Митрополитом Андреєм музеї, бібліотеки, архіви та збирав розсипані і присипані пилом забуття документи наукової вартости нашої історії; збирав старі пам'ятки мистецтва, які часто нищилися і пропадали по наших галицьких церквах; по виході на волю заснував в Римі Український Католицький Університет св. Климента Папи з бібліотекою, архівом і музеєм української етнографії і мистецтва; зорганізував Колеґію Св. Софії для майбутніх священиків в Україні. Бібліотека і музей дуже скоро розрослися і дійшли до таких розмірів, що їхні приміщення у новозбудованому будинку стали малі і треба буде в майбутньому будувати окремий будинок для тієї цілі, що й стане колись першим науковим українським центром поза межами України; був меценатом для наших професорів, студентів мистців та наукових інститутів в нашій діяспорі; підтримував зв'язки з чужинецькими науковими установами Европи і Америки та деякими чільними богословами Католицької Церкви. Це тільки, щоб згадати дещо, не говорячи про численні наукові видання у різних серіях, віднову журналу „Богословія", наукові конгреси, конференції, з'їзди, подорожі. Заснував теж кілька філій свого університету в Римі — у Вашінгтоні, Філядельфії, Лондоні, Буенос Айресі, Монтреалі, які через еміграційні скромні можливості не могли розвинути плянованої широкої наукової діяльности, але перед ними є можлива велика майбутність з народженням нашої державности і свободи Церкви та науки в Україні.

Належалося, отже, щоб у соту річницю від його народження і повернення його тіла до Львова влаштувати одноденну наукову конференцію в його честь в часі урочистого перепоховання. На жаль, тиждень, який був призначений для тих торжеств, старалися використати й інші наші установи і нелегко було організаторам знайти вигідний час, щоб присутні учасники з країн поза Україною могли взяти участь в такій конференції. Організатором конференції був проф. УКУ Мирослав Лабунька (Філядельфія). Він намітив плян, деяких науковців, що могли б взяти участь у такій конференції, і подбав про відповідне для такої події приміщення, яким була „Дзеркальна заля" (конференційна) з усіма її технічними засобами політехнічного інституту Львова, і ректор цього інституту В. Рудавський радо погодився в усьому допомогти. Єдиний вільний день в цьому історичному тижні кінця серпня 1992 року був день Успення, 28-го серпня. Безпосереднім організатором конференції став о. І. Музичка, який оформив організаційний комітет і всю конкретну працю та програму конференції.

Створений на окремому засіданні 13-го жовтня 1991 року комітет очолив Е. Мисько, ректор Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва. Ректор політехнічного інституту В. Рудавський охоче погодився взяти на себе обов'язки господаря і всю матеріяльну сторону конференції. Послужили тій цілі теж професори політехніки і її персонал. Треба було зорганізувати все так, щоб учасники першої сесії вранці мали можливість таки на місці мати Службу Божу в празник Успення, потім снідання, а згодом й інші „перекуски" в часі дня. Ректорові Рудавському належиться окрема подяка за цю велику поміч.

Участь у конференції була задовільна. Учасників було на обох сесіях від 100 до 150 і то були особи, зацікавлені науковою діяльністю покійного Патріярха. Того самого дня в селі Жужелі Сестри Служебниці зорганізували з нагоди свого ювилею — сотої річниці від заснування в цьому ж Жужелі, архиєрейську Службу Божу, яка притягла слушно увагу великої кількости священиків і Владик, мирян і наших журналістів. Тому вони не могли взяти участи в конференції. Але відчувалася відсутність наших священиків і чільних мирян, головно з діяспори, які все таки могли були прибути бодай другу сесію для так важної конференції. Тому потім і не було ніяких репортажів про цю успішну і вдалу конференцію в нашій українській і зарубіжній пресі. Організатори цілости програми того історичного тижня подбали, щоб конференція була оголошена і в загальній „Програмі", і на львівському радіо, і в архиепархіяльній газеті „Мета" та в деяких газетах Львова.

Конференція почалася о 8-ій год. ранку Службою Божою у цій самій залі, в якій відбулися згодом доповіді. Св. Літургію відслужили: о. І. Хома (Рим), о. І. Біланич (Філядельфія), о. І. Музичка (Рим) і о. П. Стецюк (Торонто). Серед присутніх був священик для вірмен міста Львова С. Надія, ЧСВВ, і три Сестри Катехитки св. Анни. Співав мішаний хор політехніки під орудою Володимира Ханаса. Проповідь виголосив о. І. Хома.

По снідані о 10-ій год. почалася перша сесія конференції молитвою „Отче наш", яку відспівав хор. Вступним словом почав першу сесію ректор Е. Мисько, наголошуючи динамічність наукової діяльности патріярха Йосифа в цілому його житті і цій діяльності стільки завдячує наша богословська і світська наука враз з мистецтвом в XX столітті. Ректор, зокрема, підкреслив вагомість римського наукового центру при УКУ, який основував Блаженніший і перед цим центром відкриті великі можливості у майбутньому. Привіт від Блаженнішого Мирослава прочитав Владика Павло Василик — єпископ-помічник Івано-Франківська, єдиний єпископ, що міг прибути на конференцію, щоб заступити Блаженнішого і теж в пополудневій сесії поділитися своїми спогадами як свідок каторги Патріярха Йосифа.

Першою ранішньою сесією керував ректор Е. Мисько і в ній виступили такі доповідачі: о. І Хома („Блаженніший Йосиф і культ св. Климента Папи в Україні"), проф. Д. Крвавич („Блаженніший Йосиф і проблематика сакрального мистецтва XX століття"), о. І. Музичка („Блаженніший Йосиф — оборонець Церкви і народу"), доц. І. Гнатів, В. Степовик.

В пополудневій сесії, якою керував о. І. Музичка, взяли участь доповідачі проф. В. Ленцик і проф. О. Мишанич з Києва. В цій сесії окрему частину творили спогади очевидців чи співробітників Блаженнішого Йосифа і такими були: Владика Павло Василик, о. П. Стецюк, Люба Дволіт, І. Гречко, д-р Р. Навроцька, проф. Леонід Рудницький, проф. Р. Жук, А. Михайлишин, монс. Альфонс Сварінскас (литовець), проф. Ярослав Рудницький, О. Коваль і М. Хмільовський. Окреме враження зробила на присутніх доповідь проф. Мишанича, який дістав від КГБ 5 томів зізнань Блаженнішого Йосифа в тюрмах і перед судом. Це унікальні автентичні документи з допитів слідчих і суддів над Блаженнішим. Численними цитатами київський професор проілюстрував цілі питань слідчих і відповіді-оборону Блаженнішого перед закидами та оскарженнями слідчих. Ця доповідь буде великим скарбом у Збірнику тієї конференції. У цій сесії була дана можливість для дискусії та запитів, хоч час був дуже обмежений. Підсумки всієї конференції зробив проф. М. Лабунька. Закінчено сесію о 6-ій год. вечора подякою усім за участь, працю організаторів, зокрема політехніці за велику поміч і гостинність. Молитвою хору „Боже великий" завершено цей ювилейний день на честь великої постаті нашого століття.

о. І. Музичка

БОМБЕЙСЬКІЙ ПОЛІЦІЇ вдалося арештувати майже всіх терористів, причетних до вибухів 13 бомб, у висліді яких загинуло 317 осіб і дістали поранення 1,500. Організаторами цих злочинних акцій були члени банди „Брати Мемон", яка займалася наркобізнесом, торгівлею зброєю і рекетом. Банда мала намір створити у Бомбеї атмосферу загального страху і нестабільности.

Свято на честь ген. Т. Чупринки і українських героїнь у Баффало

Не було, мабуть, ні одного року, щоб українська громада в Баффало, довідавшись про смерть командира УПА ген. Тараса Чупринки в 1950 році, не вшанувала його відповідною імпрезою з більш чи менш багатою програмою.

Цьогорічне свято на честь ген. Тараса Чупринки, яке відбулося в неділю, 7-го березня, було пов'язане із згадкою про українських героїнь (а є їх чимало), які присвятили свій труд і віддали своє життя за ту саму ідею, що й ген. Тарас Чупринка.

Святкування почалися поминальною Службою Божою і Панахидою, що їх в передобідньому часі згаданої неділі в каплиці Матері Божої відслужив о. Мар'ян Процик.

По полудні, о год. 3-ій в Українському Домі „Дніпро" відбулися святочні сходини, що їх відкрив голова Організації Визвольного Фронту інж. Богдан Мороз, пояснивши ціль сходин.

На програму свята склалися: доповідь голови ОЖ ОЧСУ Даші Процик, доповідь д-ра Михайла Лози і висвітлення фільму із святкувань 50-річчя УПА у Львові влітку 1992 року.

У своїй доповіді, присвяченій українським героїням — прелегентка назвала чимало жіночих постатей, які не жаліли свого труду, свого, в деяких випадках, дуже молодого життя, щоб Україна була вільною. Згадала і про 500 українських жінок-героїнь, які загинули під московськими танками в Кінгірі.

Д-р М. Лоза доповідав про ген. Тараса Чупринку. Говорив про обставини смерти генерала, використавши для цього свідчення зв'язкової ген. Чупринки Галини Дидик і свідчення його сина Юрія Шухевича.

Документальний фільм про святкування 50-ліття УПА (виконаний дуже дбайливо, по-професійному) не тільки поінформував присутніх про цю імпозантну подію, але засвідчив про те, що кров українських героїв і героїнь надармо не пролялася. Вони загинули, щоб жила Україна.

В такому бадьорому настрої пролунали слова українського національного гимну, що його присутні проспівали на закінчення святкувань. Присутніх було 70—80 осіб.

Попереднього дня, в суботу, 6-го березня, роковини смерти ген. Чупринки відзначила українська радіопрограма Василя Шарвана.

Л. М.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

гічно опрацьованих. Вони обслуговують тими книжками українські школи в східній Україні, а також у Польщі.

З. Дуда, звітуючи за Світову Раду Суспільної Служби, заявив, що 1992 рік був дуже успішний у розбудові осередків суспільної служби в Україні. Досі там зорганізовано біля 30 осередків, включно зі східною і південною Україною, — Луганське, Донецьке, Симферопіль, Світова Рада Суспільної Служби пробує організувати такі осередки також у Румунії. Є можливості вислати з Канади людей в Україну в системі Корпусу миру і кожна особа може дістати 7,000 дол. на кошти подорожі й прожитку за двомісячну працю.

Зараз робляться заходи, щоб втікачів з Боснії переселити в Україну. Нам треба обов'язково звернути якнайбільшу увагу на східню Україну, де все ще продовжується русифікація під впливом московської пропаґанди ширеної всіма засобами масової комунікації, говорив З. Дуда. На кінець підкреслив він, що урядові чинники України не дуже зацікавлені розвитком Суспільної Служби.

Д-р Є. Рослицький, як і д-р Б. Стебельський, звернули увагу на події в Україні і на постійні погрози з боку Москви, щоб захитати довір'я громадян України до свого уряду й викликати замішання.

Були деякі суперечності у звіті О. Рожки та доповнені С. Рубель.

В основному стверджено, що сучасна ситуація в Україні не надто рожева, тому наша поміч, так політична, як і економічна, є пожадана. Тому мабуть багато із цих справ вирішиться щойно на VI Конгресі, який запляновано на 2—7-го листопада ц. р. у Торонто.

Важливу частину дискусії становило питання VI Конгресу, пристосування статуту та взагалі діяльности СКВУ до нових політичних обставин в Україні і на сході Европи. Речники центральних репрезентацій Америки й Канади заявилися однозгідно за потребою існування СКВУ, але із зміненими пріоритетами. Так само всі погодились з тим, що СКВУ повинен співпрацювати з УВКРадою.

Шукають допомоги для хворої дівчинки

Перебуваючи на відвідинах в Українському Народному Союзі і редакціях союзової преси, Атена Пашко, голова Союзу Українок і дружина Вячеслава Чорновола, просила через наш щоденник шукати фінансової допомоги для ще одної жертви катастрофи в Чорнобилі.

Це мале дівчатко, що народилося 26-го липня 1986 року і сьогодні хворіє на акутну левкемію і йому можна врятувати життя лише спеціальним лікуванням поза границями України і таке лікування переведене в Німеччині вимагає суми 200.000 німецьких марок.

Оксана Фень, дочка українського летуна цивільної авіяції, чекає на можливість лікування і для неї відкрито океме конто в Укрінбанку в Києві під числом 20708094.

О. Фень.

Хто із читачів може допомогти навіть скромною пожертвою рятувати крихке життя малої Оксанки може вислати свій даток до Укрінбанку на адресу: Київ, вул. Суворова ч. 19.

О. К.

У ВАШІНГТОНІ СПОДІЮТЬСЯ тисяч лікарів, які цього тижня вибираються до столиці зі свого роду протестаційним маршем у справі виявлення своїх поглядів у переробленні системи охорони здоров'я. З уваги на те, що організатором цього маршу є впливова Американська медична асоціяція, то лікарі матимуть зустріч з секретарем Департаменту здоров'я Донною Шалалою та з іншими чинниками Уряду президента Билла Клінтона. Справи, які турбують лікарів це: контроля цін, загальний доступ до охорони здоров'я, медичне забезпечення оплачуване працедавцями з мінімальними послугами для всіх, право лікарських організацій переговорювати прямо з Урядом у справі цін і норма на судові позови у справах лікарських недбальств.

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 20-го березня 1993 р. відійшов у вічність на 84-му році життя

наш найдорожчий

БАТЬКО, ДІДУСЬ, ПРАДІД, ВУЙКО І СТРИЙКО

бл. п. проф.

ЮРІЙ РОМАН КИСІЛЕВСЬКИЙ

кол. директор школи українознавства в Нюарку-Ірвінґтоні та відданий громадський діяч.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 26-го березня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 27-го березня о год. 9:30 ранку в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дочка — ДАРІЯ ЛИСА з мужем ПЕТРОМ і сином ЮРКОМ, Львів
син — КОСТЬ з дружиною ЛІДОЮ, дітьми і внуками, Кубань
братанки —
о. РОМАН з родиною, Вінніпеґ
НАДЯ ВИНЯВСЬКА з родиною, Україна
ЮРІЙ з родиною, Кліфтон, Н. Дж.
РОМАН з родиною, Блюмфілд, Н. Дж.
ЛЕСЯ ТКАЧ з родиною, Мейплвуд, Н. Дж.
ВОЛОДИМИРА ПРОКОПЕЦЬ з родиною Канада
ІРИНА ЛАБАЧ з родиною, Україна
сестрінки —
МАРУСЯ КОЛОМИЄЦЬ з родиною, Україна
МІРА БОРТЕЙЧУК з родиною, Україна
ЙОСИФ ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ, Дітройт
ЛІДА ПОПЕНЮК, Україна
ЗЕНОН ПОПЕНЮК з родиною, Україна
родина в Україні й Америці

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями та земляками, що у понеділок вечером, 25-го січня 1993 року в Сиракюзах, Н. Й., відійшла у вічність по довгій і важкій недузі на 69-му році свого трудолюбивого життя

св. п.

РОЗАЛІЯ РОЧИЙ з дому ВОЛОШАНСЬКА

Народжена 25-го квітня 1923 року в селі Ступниця коло Самбора, Україна

Покійна Розалія залишила в смутку мужа Андрія, сина Степана, дочку Надю, замужну Гайдук і внучку Стефку, брата Василя з родиною в Рочестері, Н. Й., шваґра В. Глущенка, сестрінку Марійку Ґолуб з родиною в Канаді, брата Григорія і сестру Марію Стегняк в Україні. Сестра Марія щойно 1991 року повернула з Сибіру, де перебувала від 1946 року. Муж Марії загинув в радах УПА, як рівнож брат Петро.

ПОХОРОН відбувся 29-го січня 1993 р. з похоронного заведення Мацко-Васелло до української католицької церкви св. Івана Хрестителя, а відтак відпровадили тлінні останки на вічний спочинок на український католицький цвинтар св. Івана Хрестителя в Сиракюзах.

Родина складає подяку всім хто в будь-який спосіб віддав останню прислугу нашій покійній і незабутній дружині, мамі і бабці, а передовсім всечеснішим отцям за похоронні відправи, всім учасникам за участь в похороні, за молитви, Служби Божі, за квіти і за пожертви на Фонд Відродження України — УНС в сумі 560 дол.

Щиро дякуємо всім.

Родина РОЧИЙ

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями та знайомими, що в понеділок, 8-го березня 1993 р. в Маямі, Фльорида по довгій, тяжкій недузі відійшов у вічність на 88-му році трудолюбивого життя

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

Стефан Венґльовський

народжений 31-го серпня 1905 р. в Микулинцях, повіт Снятин, Івано-Франківська обл., Україна

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 13-го березня 1993 р. в українській католицькій церкві Успенія Пречистої Діви Марії, Маямі Фльорида.

Тіло покійного перевезено на місце вічного спочинку Flagler Memorial Park Cemetery, Miami Fl.

Залишив у смутку:

дружину — МАРІЮ
синів —
РОМАНА з дружиною ЛЮСЕЮ
внуків — ВІРУ, БОРИСА, ТЕТЯНУ й ІВАНА
БОГДАНА з дружиною ХРИСТЕЮ
внуків — ЛІСУ, ОЛЕНУ, АДРІЙКА
шваґра — ДМИТРА КОСТАЩУКА (в Україні)
кузина — РОМАНА ВЕНҐЛЬОВСЬКОГО, Маямі Біч, Фльорида
сваху — ЕВСТАХІЮ МАТВІЄНКО, Норт Порт, Фльорида
сваху - НАТАЛІЮ ГУРАН, Рочестер, Н. Й.
братанків в Україні — ДМИТРА, ЯРОСЛАВА, ВОЛОДИМИРА, ЗЕНОВІЯ ВЕНҐЛЬОВСЬКИХ з родинами
близьку та дальшу родину в Україні, Польщі та Австралії

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

„Веселий Львів" — у Норт Порті

Приємною несподіванкою була повторна зустріч з „Веселим Львовом". Цей творчий квінтет, який гостив в Америці у 1991 році, приїхав до нас вдруге з новою програмою під назвою „Сини України".

18-го лютого в залі Культурного Осередку св. Андрія мали ми приємність насолоджуватися професійним виконанням змістовної програми. „Веселий Львів" — це молоді веселі музики-професіонали, які своєю нелегкою працею збагачують пісенну скарбницю новими творами, бережуть і підтримують традиції нашого національного багатства.

В першій частині прослухали ми „Будь, Україно" Р. Купчинського, відтак „Щедрик" Леонтовича в оркестровому викладі з монограмою З. Кметя, до речі мистецького керівника групи. Слідував цикл визвольних пісень „Бандуристе, орле сизий", „Молилася матінка старенька" Р. Купчинського і „Наш отаман Гамалія". Долучилися ще стрілецькі „Коло млина" і „В горах грім гуде". Зворушливою була пісня В. Третяка „Дві зіроньки", яку ми пам'ятаємо ще зі старого „Веселого Львова", що її співав Юрій Лаврівський.

Як добре, що „Веселий Львів" обдаровує нас новими творами, яких ми досі не чули. Це композиції З. Кметя „Лелека", „Водо бистра" і сильна емоційна присвята В. Івасюкові „Сильні крила". Прозвучала теж вічно жива Івасюкова „Червона рута" і підсумком першої частини була ще одна композиція З. Кметя „Всі ми — родина, а мати в нас Україна".

Стоять (зліва): Роман Панько, Володимир Цімура, Юрій Антонюк; сидять Ігор Костів, Зенон Кметь.

Ансамбль цього року приїхав в оновленому складі. Із вже знайомих виконавців залишилися соліст Володимир Цімура, музикант та співак Ігор Костів і мистецький керівник Зенон Кметь. Нові виконавці — це Роман Панько, що грає на саксофоні, клярнеті і сопілці, і піяніст-віртуоз Юрій Антонюк.

У другій частині були виконані „Лист" З. Кметя, „Львівська полька" та „Полька сміх" Р. Панька. Особливо сподобалася народна пісня „Гречаники" (соліст Ігор Костів), яка ще раз засвідчила, що „Веселий Львів" таки веселий. Почули ми також в гарній інтерпретації відшукану українську народну пісню „Їдеме". Ансамбль повернув її слухачам, подарував нове життя.

Продовжив концерт соловейко зі Львова Василь Цімура. Пісні „Музиченько" З. Кметя, „Ніч яка місячна", „О сонце" Капуро Окапуа, „Середина ночі" Ч. Андре-Вебера та молитва Андрія з опери „Запорожець за Дунаєм", виконана цим разом з правильним текстом, засвідчили його високий професіоналізм і чуттєвість передання тексту.

Завершилася програма твором З. Кметя „Живи, Україно", написаним на річницю державности України, який мав свій дебют у святкових концертах.

Добре, що ансамбль не спочиває на лаврах, а працює і вводить до програми нові невідомі досі пісні. Можна тільки побажати, щоб і на майбутнє цей ансамбль ставив собі такі вимоги і прямував до висот.

Ніля Стецьків

Загальні збори Т-ва „Самопоміч" в Ню Йорку

Сорок п'ять років, взявши до уваги людське життя, — то довгий час. В тих роках людина вже досягає повної фізичної і духової зрілости. 45 років існує організація Т-во „Самопоміч". Великий шмат часу, великий обсяг багатогранної, жертвенної праці, яка відповідала життєвим потребам української спільноти на еміґрації. В чужій країні ми, не знаючи мови, ставали знаряддям в руках власників підприємств. Наш народ переживав дуже тяжкі часи.

Виникла пекуча потреба створити для нових еміґрантів якийсь осередок, де вони могли б разом збиратися, обговорювати свої потреби та проблеми. І так за ініціятивою гуртка ідейних патріотів створено організацію під назвою „Організація Самопомочі Нової Української Еміґрації", коротко „Самопоміч", спочатку у Філядельфії, а відтак, в 1948 році, — в Ню Йорку.

Т-во „Самопоміч" є неполітичною, суспільно-громадською установою, його перше завдання — харитативна допомога потребуючим нашим людям. Воно також дбає про культурно-освітню ділянку, солідарність, толеранцію, взаємопошану, християнську етику, національну відповідальність.

Базуючись на великій праці тієї заслуженої громадсько-суспільної інституції, Т-во „Самопоміч" продовжує свою діяльність. Відбуті загальні збори в Ню Йорку показали її досягнення протягом 1991—92 років. Голова Т-ва „Самопоміч" Михайло Юзенів подав докладний звіт про діяльність Т-ва. По лінії харитативної допомоги вислано багато пачок для бідних родин в Бразилії, Польщі й інших країнах, де наші люди в потребі. А по проголошенню незалежности України посилено допомогу нашим людям в Україні.

Великий наплив наших людей з України. Вони надіялись знайти багате джерело заробітку в Америці, зверталися за поміччю до „Самопомочі" і вона помагала, як могла. Постійна працівниця б'юра О. Лопатинська, співпрацюючи тісно тоді ще з св. п. Лідою Савойко, яка займала відповідальне становище директора „Американсько-Католицької Еміграціїної Місії" і помагала прибулим в законноеміграційних справах. Її допомога нашим прибулим була неоціненна.

Сповняючи совісно своє завдання, О. Лопатинська служила також практичними порадами, інтервенціями в урядах у різних щоденних потребах нашим місцевим громадянам і сеньйорам.

Як культурно-освітній чинник Т-во „Самопоміч" вже понад 40 років спонсорує Школу Українознавства, директором якої є Ольга Кекіш. В учительському складі школи — 18 осіб. При Т-ві „Самопоміч" існує Клуб сеньйорів, а після трагічної смерти Лідії Савойко справи Клубу полагоджує заст. голови Юрій Штогрин. Клуб працює активно, виявляє велику ініціятиву в організації зустрічей громадянства з лікарями, гуртових прогульок, товариських прийнять і т. п.

Звітували на зборах також інші члени Управи. Організаційна референтка Н. Білорус інформувала про часті зустрічі наших медичних фахівців з громадянством в домівці „Самопомочі", які у своїх викладах давали людям практичні поради, як шанувати своє здоров'я, остерігатись перед хворобами. Відбулось гарне прийняття з нагоди зустрічі Нового року, „Дня подяки" та інші. В організуванні прогульок багато помагала О. Літепло.

Адміністратор Школи Українознавства М. Савицький також подав звіт. Школа має понад 100 дітей, активно працює Батьківський комітет, школа має свій хор, провадить широку культурну діяльність, влаштовує різні імпрези.

Фінансовий референт С. Петрик подав стан каси „Самопоміч". Загальна сума на день загальних зборів виносила 21,388.75 дол. На цю суму склались дивіденди, членські вклади, пожертви, збірки. Бібліотекар Юрій Костів, який є також господарем домівки, поінформував, що Т-во „Самопоміч" є власником великої і добре дібраної бібліотеки. Тут є книжки з різних ділянок науки, твори наших великих письменників — Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки та інших, історичні оповідання. На жаль, підкреслив він, наше громадянство мало цікавиться книжками.

Загальні збори Т-ва „Самопоміч" відбулись при численній участі членів. Зборами провадив вибраний предсідник, інж. І. Івашків, секретарював Л. Гуменюк (секретар Управи Т-ва „Самопоміч") членом президії був також І. Винник.

Після звітування про працю членів Управи Контрольна комісія (Я. Оберишин та М. Ганущак) у своєму звіті ствердила, що всі книги були у взірцевому порядку, ведені бездоганно, і запропонувала уділити абсолюторію уступаючій Управі.

В дальшому порядку зборів Номінаційна комісія (М. Шепарович, Ю. Костів, Т. Шевчук, Ю. Штогрин, М. Савицький) відчитала листу наміченої нової Управи Т-ва „Самопоміч" на 1993—94 рік з головою Михайлом Юзенівим. Несподівана друга листа зі залі не перейшла, а тільки деякі нові кандидати були добавлені до першої листи на пропозицію предсідника зборів.

Відчитана предсідником і схвалена зборами нова листа Управи подана в такому порядку: голова — Михайло Юзенів, заступники голови — Т. Шевчук і Надія Савчак, фінансовий референт — С. Порик працівник б'юра — Оксана Лопатинська, секретар Л. Гуменюк, культурно-освітня і пресова референтки — А. Гелетей і О. Старостяк, імпрезові — Наталія Білоус, М. Шепарович, О. Роговська, О. Літепло, адміністратор Школи Українознавства — М. Савицький, господар і бібліотекар — Ю. Костів, В. Харук, суспільна опіка — С. Секретар, Ю. Штогрин, М. Шепарович, вільні члени — М. Ганущак, Б. Михайлів, М. Штогрин, І. Яремчук, Наталія Дума. Контрольна комісія — Ярослав Оберишин, Б. Кузишин, В. Сафан, Е. Івашків. Товариський суд — Іван Сєрант, О. Лопатинський, О. Германюк. Представники: Школа Українознавства, Клюб сеньйорів, Батьківський комітет при школі.

Т-во „Самопоміч" є членом Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій Ньюйоркської Метрополії, тісно співпрацює з кредитовою кооперативою „Самопоміч", члени кредитівки мусять бути зареєстровані при Т-ві „Самопоміч".

Дожились ми, при Божій помочі, до великої події — стали державним народом. Ця історична подія поклала на нас особливі завдання, — скріпити сили нашої молодої держави і зберегти її для поколінь. Успіхів можна добитися тільки у згоді, при дружній, жертвенній співпраці, толеранції, християнській етиці.

Всі ми дорожимо нашою вільною, незалежною Батьківщиною — Україною. Хай вона буде нашим світилом, дороговказом у спільних змаганнях, щоб сонце волі світило нам завжди.

А. З. Ґ.

Українські справи у Кензаському університеті

Майже у річницю проголошення Самостійности й Соборности Української Народної Республіки у 1918—19 роках, у Кензаському універстеті у Лоренс відбулася доповідь заступника амбасади Польщі в ЗСА, професора Ягайллонського університету, д-ра Мацея Козловського. Тема доповіді була: „Україна й Польща — минуле, теперішнє й майбутнє". Понад сто зацікавлених слухачів прийшли послухати доповідь офіційної особи з польської амбасади у Вашінґтоні. Між слухачами було більшість студентів університету, між ними жменька українців з околиці. Оповідач коротко накреслив історичні зв'язки між Польщею та Україною, а також наслідки впливів совєтської імперії на обидві країни. Амбасадор підкреслив, що є дуже важливим для З'єднаних Стейтів Америки зрозуміти балянс сил у Східній Европі, а спеціяльно між Польщею, Україною й Росією. Польща, він сказав, здобувши незалежність у 1989 році, була першою країною, що нав'язала дипломатичні зв'язки й визнала самостійність України зразу після проголошення незалежности у 1991 році. Більшість поляків, ствердив амбасадор, бажали б бачити сильну й незалежну Україну, вони розуміють, що коли Росія володіє Україною, тоді вона світова потуга, але коли Україна самостійна, Росія рахується тоді лише потугою льокального характеру. Польща не схвалює українські наміри втримання нуклеарної зброї на українській тереторії, але вона розуміє, що балянс атомової зброї між Україною й Росією до певної міри забезпечує мир у Східній Европі. Якщо в дійсності офіційна закордонна політика Польщі така, як її описав польський амбасадор в ЗСА, українці можуть почуватися більш спокійнішими, маючи такого сусіда.

Приблизно рік тому в цьому самому університеті відбулася доповідь професора Альбертського університету (Канада) Дейвида Марплеса. Цікаво зазначити, що доктор Марплес, англієць зацікавився українською історією й політикою і вже протягом багатьох років інформує світ про українські справи. У 1991 й 1992 роках написав дві книжки з української тематики, а саме „Україна в часи перестройки" і „Сталінізм в Україні в 1940-их роках". Тема його доповіді в Кензаському університеті була „Чорнобильська Трагедія". Професор Марплс їздив кілька разів в Україну і відвідував Чорнобиль. Його доповідь була базована на особистих спостереженнях, контактах й інформаціях світових інституцій атомової енергії.

Чому ці доповіді на українські теми відбуваються у Кензаському університеті, а не в Гарвардському, Пенсивальнійському, Ратгерському чи Ілінойському? Помимо того, що Кензаський університет знаходиться десь далеко у степах Америки, він є визначним університетом у центральних стейтах. Університет знаходиться у мальовничому містечку Лоренс на березі повноводної річки Кав (Кензас). В університеті навчається 30,000 студентів. Між іншим, містечко Лоренс й університет нагадують мені Прінстон й Прінстонський університет. Відразу після Другої світової війни багато університетів відкрили факультети слов'янських студій. Те саме було зроблено й в Кензаському університеті. У 1950—1960 роках у бібліотеці університету знаходилося приблизно 100 українських книжок. У 1965 році на посаду бібліотекаря в слов'янськім відділі прийнято доктора Михайла Палія. Доктор Палій зразу взявся поширювати слов'янський відділ відповідними книжками. Його часті поїздки до країн Східньої Европи, спеціяльно до Польщі, України й Росії, увінчалися успіхом; слов'янський відділ збільшився на тисячі книжок, а український відділ тепер нараховує понад 15,000 книжок. У 1992 році при університеті засновано українські студії; на цей шкільний рік з Львівського університету запрошено трьох професорів.

Доктор Михайло Палій в честь своєї покійної дружини створив Меморіяльний Фонд Марії Палій. Цей фонд разом із історичним відділом й відділом російських і східньоевропейських студій раз в рік запрошує відомих доповідачів з доповідями на українські теми. Ці доповіді спеціяльно призначені для студентів, що студіюють історію і політичні науки країн Східної Европи, з ціллю ознайомити з Україною. Звісно, доповіді такого характеру відкриті для всіх, хто цікавиться українською тематикою, отже, всі українці з околиці завжди користають з нагоди почути відомих доповідачів, можна сказати що дотепер не були розчаровані.

Д-р М. Палій причинився до заснування українських студій у Кензаському університеті в Лоренс. Його величезний вклад в розбудову слов'янського відділу, а спеціяльно українського, й ним створений „Меморіяльний Фонд марії Палій" прискорили заснування українськох студій у цьому університеті.

Яка б нам була велика користь, якби такі серйозні справи українського характеру, що відбуваються на Кензаському університеті, перейшли також в інші університети в Америці.

Євген Кальман

КОМАНДУВАННЯ НАТО розпочало випрацьовувати плян, згідно з яким 50-тисячний озброєний контингент увійде в райони конфліктів на території колишньої Юґославії, щоб унеможливити розростання воєнних дій і захистити мирне населення. На зустрічі представників НАТО у Брюсселі в четвер, 18-го березня, обговорювалося, хто буде командувати операцією — НАТО чи ООН. Франція і Канада воліють, щоб командування було доручено ООН. Керівники НАТО мусять також вирішити, як його контингент має себе вести, якщо дійде до збройного конфлікту зі сербськими бойовиками.

У першу річницю смерти Р. Матли

26-го березня 1992 року відійшла у вічність у Філядельфії визначна громадська діячка та гаряча українська патріотка Ростислава Матла, з дому Хабурська. Вона народилася 1-го січня 1923 року в селі Явче, повіт Рогатин, у священичій родині, де її батько о. Дмитро Хабурський був парохом, мати Олена з дому Рудницька.

В Явчу Р. Матла закінчила народну школу, а відтак гімназію в Рогатині. По матурі Славця вступила на медичний факультет Львівського Університету, де закінчила половину студій і отримала т. зв. реґорозум. Під час студій стала членом ОУН під проводом С. Бандери та брала активну участь в підпільно-революційній боротьбі проти німецького окупанта. Через воєнне лихоліття Славця змушена була виїхати з батьківщини до Австрії, до Цель ам Ціллер, де в тому часі там перебувала група членів ОУН, призначених до ресорту ЗЧ УГВР. В Цель ам Ціллер запізналась з Зеноном Матлою і вкоротці вийшла за нього заміж. Зв'язана з чоловіком, який постійно всеціло був відданий праці в ОУН, як її провідний член ділила з ним долю всяких поїздок по Европі. Деякий час перебувала в Мюнхені, де уродився її перший син — Зеновій. З Мюнхену переселились до Парижу, де перебули від 1947 до 1952 року. В Парижі народився другий син Володимир і дочка Ольга. Життя у повоєнному Парижі не було легке з трьома маленькими дітьми. Мешкали на четвертому поверхі, де не було води. Помимо великих труднощів і недостатків знаходила силу і час для суспільної праці. Належала до української харитативної організації та хору. За старанням Католицької акції родина Матлів переїхала в грудні 1952 року до ЗСА до Філядельфії. Тут початки були тяжкі і Славця мусіла іти до праці. З початку працювала в кооперативі, опісля зробила курс з цитології і її прийняли на працю до лікарні, де працювала через 15 літ. По якомусь часі там її підвищили до начальника відділу. Коли замкнули шпиталь, Р. Матла відбула 12-місячний курс з хемії і тоді почала працювати у воднім департаменті міської управи Філядельфія. Там працювала до емеритури.

У Філядельфії Р. Матла була широко відома, як громадська діячка. Вона по приїзді до Америки включилась у працю в Союзі Українок Америки, де була активною членкою 10-го Відділу, а опісля стала його довголітньою головою. У 1980-их роках її вибрали головою Управи Філядельфійської Округи СУА, яку вона провадила через два роки дуже успішно. крім праці в СУА, вона дуже активно працювала в парафії св. Отця Миколая, а також співала в хорі.

Довгими роками хворіла, але дуже мужньо і тихо поборювала свою недугу. Була все доброї думки і дожила щасливої хвилини, коли Україну проголосили незалежною державою. Останнім актом її діяльности була збірка фондів на референдум.

Славцю Матлу поховано на українському католицькому цвинтарі на Фокс Чейсі у Філядельфії.

Лідія Дяченко